„ЗАСТАВА“ излази трипут у недељи, средом, петком и недељом.
Цена је на годину 12 фор. на по год. 6 фор. на четврт године 3 ф. на месец 1 фор. а. вред. за Аустрију, а за Србију на годину 120 гроша на по год. 60, а на чет. год. 30. гр. у сребру.

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по количини врста, које из гармонта заузимају, и за сваку врсту плаћа се увек по 6 нов., за жиг увек по 30 н. Дописи се шаљу уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад, у кући број 11 и 12 у дунавској улици.

Број 14. **У Новоме Саду у среду 3. фебруара 1871.** **Год. VI.**

У НОВОМ САДУ 2. фебруара.

У последње време престадоше стизати вести о лондонској конференцији. Не јавља се већ више ни о томе: да ће се конференција одложити на не извесно време као што се то уобичајило било; сву су пажњу света преокуповали догађаји у Француској. Па које ти догађаји, које заплет на истоку, односно криза у Румунији са свима опасним последицама које отуда по мир истока могу наступити сасвим су пореметили првобитно становиште дипломације, те с тим и рад конференције одложили.

Дипломација је првобитно своју тактику овако била удесила: Аустрија да даде изјаву конференцији да се решила одржати начело, да ни једна сила европска једнострано не сме се решити од обвеза међународних уговора; та би изјава пак тако формулована била, да би Русија могла на њу пристати. За тим би Русија предложила да се укине неутрализација Црног Мора, јер постојећим околностима не одговара више, као што је то пре било, јер сад она са Турском у сасвим другом одношају стоји, а и врећа њену част и достојанство, као велике европске силе. Турски посланик изјавио би на то, да по назорима његове владе не постоји никакав повод за измену или укидање паришког уговора, али ако су остале силе другог мнења, порта се неће противити томе; но у том случају иште онда, да јој се поврате њена стара права, по којима је и у мирно доба власна по својој вољи, страним ратним бродовима допустити или забранити пролазак кроз Дарданеле. Русија би онда привидно нападала на решење тих питања, а за тим би попустила те би се онда донео споразуман закључак. То је било тако утаначено и још је само сумњиво остало како би се велике силе сагласиле у томе да се продужи пуномоћ међународне дунавске пловидбене комисије, и умножење ратних бродова, које паришки мир потписачима за обрану трговине на ушћу Дунава допушта држати.

То је била дипломација смислила да учини, и тим да одклони опасност решења источног питања и то на начин који би им интересе могао оштетити. Међу тим докле је још чекала на долазак француског заступника па да ту своју намеру у дело приведе, дотле се изменуше околности француско-немачког рата; Париз паде и стање Француске измену по гдешто у одношају страних сила а уједно и заузе сву пажњу дипломације европске. Уз то још оштрина кризе у Румунији, а и криза самог министарства енглеског причини да се конференција за неко време морала пристајати. Тако стоји са конференцином данас, и зависиће од правца и силе догађаја хоће ли и моћи наставити своју радњу, коју тек формално отпочела.

Како стоје данас ствари у Француској не зна се, јер су вести отуда све за 4—5 дана раније. Толико се има додати ономе што је већ познато: да је Бизмарк припретио, да ће наместити другу провизорну владу, ако се Гамбетин изборни декрет не опозове. Ову вест друге вести обарају, али на сваки начин биће у њој нешто истине, јер врло мириши на дух Бизмаркове политике. На место Гамбетино поставила је влада француска Емануила Араго за министра унутарњих дела и за заступника министра војеног. У околини Бордоа влада врло велика узрујаност те се изасланици средотачне владе, који беху послани да уталоже узбуђеност духова морадоше вратити назад не свршив ништа. У опште се може рећи, да стање у Француској јако удара на анархију. Средотачна је влада опозвала изборни декрет Гамбетин, но по једној вести из Бордоа, префект округа Жиронде издао је наредбу, којом се не пушта изборима наполеонова породица, позивајући се на закон од 8. јуна г. 1848. Нада свим, јавља се опет да је јако у изгледу да Орлеанци могу доћи опет на владу у Француској. Међу тим, као што се из Верзаља јавља, Жил Фавр преговоре води о дефинитивном миру, и вели се да попушта Жил Фавр те се преговори приближују крају, пошто је пристао на уступак Елсаса и Лотринга (?); Бизмарк пак да је од своје стране попустио у потраживању новчане накнаде са осам на четири милијарде франака. Хоће ли ова вест бити истинита или не видиће се; за сад се може рећи, да Немци једнако свом силом наваљују на Бизмарка да не одпусти у потраживању тих земаља. „Пров. Кор.“ вели о томе: Немачка никако неможе одустати од потраживања, да јој се Елсас и Лотрингија са Мецом и Штрасбургом опет не поврати; то је њој нужно да се осигура против будући нападаја Француске. Немачка од своје стране при склапању мира неће заборавити, да тежња оба суседна народа не сме на то бити управљена на вечиту борбу и раздор, него на ревновање унапређења општег добра човечанског. Највише што нам овај мир дати може, то је поред непосредног осигурања Немачке, узајамно учвршћење ове дубоке свести у оба велика народа и с тим утврђење правог трајног мира.

Док из Лондона уверавају, да ће се криза у Румунији ублажити, јер су европске силе приклониле кнеза да издржи и даље, дотле се с други страна јавља, да је кнез већ отишао из земље незнано куда. Колико је ова последња вест основана показаће се до који дан. Да опасност Европи прети од заплета у Румунији показује довољно та околност, што порта јако прикупља своју војску на граници Румуније. Сва војска турска која је у Херцеговини у Босни у последње доба у гарнизонима лежала, отишла је тамо. Да ли је том мером уједно изражен и добар одношај порте са Србијом или не — друго је питање. „П. Л.“ дознаје, да је Србија у Цариграду преко свога заступника предала порти споменицу, у којој се порти предлаже „мирно преговарање о питању, да ли се Босна и Херцеговина Србији присајединити може“ Судећи по томе, што порта сву војску из тих земаља извлачи, могло би се узети, да је одношај добар између те две владе, и да — порта по свој прилици сад заварава Србију, да ће јој дати те земље. — Блажени који верују!

Цислитавско министарство није поздравила љубав ни једне странке у држави. Поред свега тога што су у њему Чеси Хабјетинек и Јиричек, опет се Чеси према њему врло ладно држе. „Нар. Л.“ веле, да ће чекати и дочекати да прође и ово „чиновничко министарство“ исто онако као што је прошло и бивше министарство „изравнања“ — (Потоцково). Гробови свију бечких министарства у Ческој су; пођимо и овоме, из старог искуства, с ашовом у руци на сусрет, и кад се стропошта, заспимо га у ископану му раку.“ Немци су пак већ по томе против министарства овога и за то што у њему има Чеха. У осталом као не парламентарно неће моћи бити дуга века, и можда ће пре пасти, него што ће извести непосредне изборе у рајхсрат, што је наумило.

ПОЖУРИМО РЕШЕЊЕ КОНГРЕСКИ ЗАКЉУЧЕЊА!

Као што смо извештени, закључења српског народног конгреса од прошле године била су при крају решења, т. ј. све је у толико спремљено било, да пређе последњу ревизију министра благочести и просвете, па да се својим путем Њ. Величаству поднесу, услед чега би сљедовала писмена, или усмена концертација разни земаљски влада, па да се путем највише одлуке коначно реше; била су дакле на путу, који истина не би кратак био, али би се ипак даље корачило — кад опет смрћу министра Етвеша све застаде.

Ма како судили о Етвешу као Мађару, неможемо, а да на гробу његовом не признамо, да је он у вероизповедном погледу био бољи, него што би и један од познати нам Мађара Деакове странке био. Он је пробио пут вероизповедним конгресима не само код православни Романа, него и код Јевреја и католика, и тим је автономије цркве и вероизповедни ствари осигурао, и то не само према државној власти, него и према јерархијама, које су досад с државном власти сву црквену власт делиле, а од сад ће ји морати са вероизповедним народом својим делити, или управо заједно вршити.

Што више вероизповеди имају своју автономију, и своје конгресе, тим ће и наша црквено-народна автономија сигурнија бити, као што оно уставна држава само у колу више уставни држава, република само у колу више република напредовати може.

Да и Етвеш није био узвишен над свима предрасудама, а особито над онима, које из правца „велико-мађарске политике“ истичу, то се по себи разуме, и с те стране и при самом грађењу конгреса нагињао је на страну клерикалаца или боље рећи јерархијста, од који се код неки вероизповеди надао, да ће државној власти и „мађаризму“ полуга бити, а код други, да се тежњи државне власти бар опирати неће. Мађарска опозиција замерала му је не само то нагињање јерархији, него је осуђивала и установе вероизповедни конгреса, јер је у њима опет нека морална телеса видила, која се могу планетама око „мађарске државе“ направити, шта више, која могу од идеје народности закон гравитације своје добити — а она би хтела, да су у Угарској сами, које особни, које дружтвени атоми, (честице) које једино идеја „мађарске државе“ у скупу и у једини држи.

Тако Етвеш колебајући се између јерархизма, и либерализма, који обоје премда из сасвим противни разлога и интереса не жељаху „конгресе“, створи свуда „medium tertium“ — средње треће, т. ј. конгресе, који су не по броју чланова, али по значају и упливу више мање јерархични.

И у нас је досад конгрес ако и у мањој мери јерархичан, клирикалан био, јер је један део световнога реда из крајине командиран бивао, да са клиром заједно иде, те су та два реда учинила, да су државна и црквена власт права у цркви и у православљу делиле, а народу само — терет наваљивале.

Борба се у нас отвори, и премда је нека моћна рука, која све са политичног гледишта посматра, и која политичне противнике своје на сваком, па и црквено-просветном пољу гони, хтела да јерархију, верну робињу своју и осталу клику у заштиту узме, ипак успела није — Етвеш није дао да му се други ко у његов делокруг меша, правда је народне странке била јасна као сунце, грла општина српски беху гласна, као анђелска труба — и Етвешова је заслуга, да се конгрес на ново држати могао, и да су закључења његова већ била на путу решењу.

Но сад њега нестаде. Незнамо, ко ће нов министар благочести постати, но био то Ченгери, бискуп Хорват, или — Пулски, дво је је извесно: прво да исти неће доћи са познавањем наши ствари, а друго, тешко ће и један моћи онаке самосталности у своме министарству имати, као што је имао Етвеш, коме ни Андрашије није импоновати могао.

Осим тога, сад ће опет главу дићи хидра кликаша наши. Већ је у последње време почела по пештанским новинама клеветне језике своје пружати, и ми сви знамо, шта то значи, кад „П. Лојд“ таке клевете прима и разтрубљује.

Сад ће премда мала, али безсрамна, и на свашта готова шака незадовољника опет све своје силе употребити на то, да решење конгрески закључења осујети, да сам сабор сруши, само да своје себичне цели стигне.

Ово је извесно.

По подмуклом дерању познате клике у Новом Саду не би никакве опасности било — али је ту једна митра, једна Лазаревим дугметом опуцана ћурдија, један онаочарени „биро-патријота“, и неколицина прибиноглавашки прелата — па могло би ма и у времену штете бити, ако се опет не огласи она труба, која је затрубила после клетве Самујилове, и која је поразила непријатеље сабора и народа; а та је труба — глас општина српски.

Јесте! И опет треба да се макну општине српске, треба да подигну свој глас, и да ишту: да се конгреска закључења чим пре и то повољно реше, чим и тим пре, што по изјави скоро свију саборски чланова ваља да на пролеће буде сабор.

Донде би пак ваљало, да оно, што је сабор свршио, буде решено; једно, да се у сабору прогласити може, друго да сабор, ако где узтреба, примедбу учинити може, треће, да се добије темељ, да сабор, што буде још потребно, на основу свога делокруга уредити, поставити, решити, а ако за добро нађе, по свршењу свију ствари и патријарха-митрополита изабрати може.

Овај корак од стране општина је нуждан не само због спречења непријатељски плетака, и тежња, него и да владу покрене, и њену пажњу на журност и важност ствари обрати.

Ако се то неучини, то особито нов министар могао би доста воде Дунавом протећи дати, док до тога дође, да се увери о журности и важности наши ствари, и онда ни налик не би изгледа било, да ће ако не баш све, а оно најхитније саборске одлуке преко највише руке прећи, и на сабору прогласити се моћи, да би овај на основу томе потребну организацију предузети могао.

Ако министар благочасти ово дана и не буде наименован, може се и треба се пожурна представка поднети министру-председнику, шта више, ако овом до руке дођу представке, тим боље, јер око њега и облећу највише непријатељи сабора и народа, и пуне му главу свакојаким денунцијацијама, и клеветама, какви скоро сваки дан стотинама долазе.

Прегнимо дакле браћо! Не стоји млого — један општински састанак, а млого је на коцки: уређење нашег црквено-просветног живота, и напредак народа.

Ово је бар слободно, — прегнимо, не презајмо! Више од шест месеци спавала је ствар — ваља је пробудити, ваља у помоћ притећи гласу досада вреднога администратора патријаршије српске; ваља у помоћ притећи против хидре и аждаје, која је из самог народа поникла, и која хоће да туђом помоћи прогута сабор српски, и сав његов мучни тримесечни рад.

Прегнимо дакле браћо — тако нам Бог помогао; глас који вас позива, глас је народу вернога сина, који је сазнао, где је, кад и каква опасност.

Прегнимо — затрубимо гласом трубе народне!

ГЛАВНА СКУПШТИНА ПРВЕ БАЧКЕ ТРГОВАЧКЕ И ПРОМЕТНЕ БАНКЕ

1. (13.) фебруара 1871. у Новоме Саду.

По што је скупштину отворио и поздравио председник друштва Јован Радовановић, јави одбор за одостоверење чланова скупштинских, да има неколико деоничара, жена, које не заступају њихови мужеви него стране особе, и да би тако тим заступницима у смислу §. 19. ваљало ускратити право гласа на овој скупштини.

Скупштина приступи овом мишљењу верификационог одбора и решава, да по §. 19. устава жене деоничарке могу заступати само њихови мужева и не стране особе.

Против овог тумачења устава уложе Ђорђе Вукићевић, Љуба Стефановић и дружина им протест, што се и прима у записник.

За тим дође на ред извештај банчин о своме раду. Тај извештај гласи:

Поштована скупштино!

С умирењем можемо вам поднети извештај и дати рачун о раду нашег завода, који сваки дан све више пријатеља задобија, као што вам можемо бројевима показати и знаменит полет, којему идемо на сусрет.

Премда се прошла година може рачунати међу најнезгодније за банке, почем је прва половина општим прекидом посла приморала нас да будемо особито на опрезу; друга половина године би потресена ратним догађајима, којима се крај у први мах није могао догледати али који новчане одношаје тако покварише, да ради користи овога завода бисмо приморани свести послове на најнижу меру, па покрај свега тога можемо се задовољити резултатом, који постигосмо прометом од 12 милијуна.

При тима околностима један од најтежих послова био је тај, да се повиси главница деоница издавањем нових деоница како је ванредна главна скупштина од 21. Маја 1870. одобрила, али за то ипак са потпуним задовољством можемо упутити на добивени резултат. Право деоничара на 1000 деоница свеопште је извршено, оних пак 1000 деоница, што бише предане на распродај тројици директора, распродане су осим 13 комада све, и свршетком декембра преоста свега 5580 фор. неплаћених рата, али међутим су и те већином исплаћене. Заосталих 13 комади ставио је завод у подједнак течај на рачун ефекта. Из добивене цене 1000 комада привремених деоница, што су дирекцији на распродај предане 18000 фор. припало је резервној главници банке пошто су одбијени трошкови за провизију, огласе у новинама, поштарину и друге издатке.

Од како је повишена главница наша клијентена и редовна муштерија непрестано се умножавала, почем са свима индустријалним и новчаним заводима како овде тако и у околини у непрестаном промету стојимо.

Такођер смо у пословној свези са знатнијим трговцима и економима по свима већим местима нашега деловног домашаја па са задовољством можемо посведочити, да смо том приликом знаменито забављени били како у вересијској задрузи тако и у банчином послу око одбитковања.

За наш завод настало је дакле ново доба, од како послује са фактично уплаћеном деоничком главницом од 240.000 фор. а. вр. те ће моћи своју делатност на солидном темељу повећати и раширити.

Надамо се, да неповољни одношаји прошле године не ће више настати, и да ћемо скоро бити кадри

сву делатност у свима пословним гранама развити па тако поред умножене главнице задовољити очекивања наших деоничара.

Пре него приступимо разлагању по бројевима, из којега ће те најбоље сазнати не незнатан полет, који се показа у свима нашим пословним гранама у течају једне године — морамо замолити поштоване деоничаре, да узму у обзир, да ми за цело трајање рата покрај свег нашег потпуног уверења, да су све наше пословне гране за знаменит полет способне, нисмо могли мислити на раширивање наше пословне делатности него још на ограничење од чести, у колико је то корист завода захтевала, и овом приликом изјављујући нашу најлепшу благодарност обема штованим колегијама цензора за њихову трудбеност и одобравајући је потпунце, прелазимо на поједине пословне гране.

Почећемо са вересионском задругом.

Са крајем године 1870. имадосмо 211 чланова са вересијским уделом у 292.200 фор., а године 1869. само 189 чланова са вересијским уделом од 249.300 фор. што чини умножење од 32 члана са повећаном вересијом од 42.900 фор. Са почетком ове године повисили смо максималну вересију на 10.000 фор. па тиме дадосмо прилике већим фирмама, да приступе овој задрузи, а трудићемо се и одјако, да овој пословној грани особиту пажњу обратимо.

Вересионичка задруга добила је у прошлој години по одбитку свију трошкова чист доходак од ф. 4534 66 н. од којих је фор. 1133.66 н. уложено у резервну главницу вересионичке задруге, а остатак од фор. 3401 предан је банци по смислу друштвених правила.

Главница за осигурање.

Ова је главница 31. дек. пр. г. достигла своту од фор. 15.515.63, што успоређујући са год. 1869. у своти од фор. 12.913.54, показује умножење од фор. 2602.09.

Лисница.

Из описа „А“ увидићете, да смо прошле године фор. 1.396 403.73 одбитковали, што испоређујући са пословном перијодом год. 1869. фор. 951.273.17 показује умножење од 444.130.56.

Вађевина на ефекте.

Год. 1870. дадосмо на ефекте фор. 63.344 вађевине, што према год. 1869. са фор. 58.834 показује умножење са фор. 4510.

Реална вересија.

Остајући верни своме начелу, да се примамо само оних послова, који се лако дају развити, да ли смо саразмерно према уплати реалног кредита од г. 1869. за год. 1870. фор. 18.400 реалног кредита, те тако се стање од 31. дек. 1870. са фор. 83.943.12 нов. према год. 1869. од фор. 72.551.17 показује умножење са фор. 11.391.95.

Улози на књижице и писма

износише прошле године 1,377.445 фор. 64 н. тако дакле 988.252 фор. 31 н. према год. 1869. 389.193 фр. 33 н. више.

Ови многобројни улози дају најбољи доказ о поверењу, које је наш завод за тако кратко време задобио.

Ефекти.

Наш рачун од ефекта показао је год. 1869. вредност од фор. 6560.25, па тако стање његово преко г. 1870. са фор. 4728 25, показује умножење са фр. 1832. С обзиром на то, да су ефекти по најнижу течајну цену узети и да је један део наших деоница пре кратког времена повољно издан, надамо се, да ћемо и од овога рачуна ове године добитак моћи показати.

Рачуно пословима што су у течају.

Промет у тој грани за годину 1870. показује 3,572.899 фор. 10 нов. према пређашњој години 2,209.364 ф. 60 н. умножење са 1,363.634 ф. 50 н.

Комисионски посао.

Промет у овоме послу показује према пословној перијоди год. 1869. од 1,741.661 фр. 55 н. са прометом 746.542 фор. 36 нов. год. 1870. умалење са 995.119 фр. 19 н. што нас је у почетку ове године навело, да уз врло повољна, за овај завод осигурана јамства подигнемо особити оделак за еспап, којега ће радња особито на то бити управљена, да се овим послом, који досада за овај завод посве неупотребљен би, што више можемо користимо, па и од те гране повољне резултате задобијемо.

Покрет касе.

Цео обрт касе износио је прошле године 5,089.116 фр. 41 н. и показује према покрету касе год. 1869. 2,773.448 фр. 18 н. умножење са 2,315.668 ф. 23 н.

Сав обрт у прошлој години износио је 12,298.885 фор. 32 нов.

Разделак.

Као што ћете, штована господо, из завршене билавце, која вам је уручена, увидети, добивен је за прошлу годину чист доходак од 19.808 фр. 34 нов. од чега ваља одбити: од 1. јануара ов. г. исплаћене одреске на 1000 деоница I. издања са 5 проц. од фор. 80.000 фор 4000 — даље за исплаћене одреске (купоне) на деонице II. издања према уплалама рата 5 проц. камате од фор. 160.000 са фор. 2000 свега фор. 6000, остаје 13,808.84 отуда се одбија фор. 13,808.83 за 10 проц. резервне главнице, остаје дакле свега 12.427.51.

Надајући се да ћете дирекцији за њезин труд 10 проц. тантијеме са 1242 фр. 75 н. одобрити, то преостају 11.184 фр. 76 н. за поделу на 1000 деоница I. издања.

С обзиром на ово, што горе показасмо, узима дирекција себи слободу предложити, да се од заосталог чистог добитка 11,184.76 исплате одресци мес. јунија од 1000 деоница I. издања са 11 фор. као над-раздељак, а остатак од 184 фор. 76 нов. нека се стави у рачун најближој години.

Ако се сагласите са овим предлогом, онда чист доходак на 1 комад I. издања износи фор. 15 или $18\frac{3}{4}$ проц.

Као што ћете из прочитаног извештаја разабрати последак је прошле године покрај свих незгодних околности како што се тиче обрта од преко фр. 12 милијуна тако и што се тиче чистог добитка сјајан, те се надамо, да ћемо, ослањајући се на поверење, што сваки дан све више расте оснажени увећаном главницом а очекујући боље околности времена, моћи у пуној мери посветити своју радњу у корист деоничара и на добро трговине, индустрије, радиности и земљоделства а тиме још боље резултате постићи.

Молимо, да би нам штована скупштина, саслушавши извештај ревизионог одбора, издала опростницу, а тако исто на наш предлог одредила разделак и предузела гласање.

На крају године је г. директор Хирш приликом свога одласка из Новога Сада изишао из чланства дирекције, а будући је до главне скупштине било кратко времена, то смо њој оставили да обави нов избор.

Коцком пак иступили су: ГГ. Јован Матић, надзорник, даље гг. Јосиф Клајнчек, Ј. С. Марковић као директори; Ј. Д. Шилић, Никола Стајић као цензори: а почем заменик цензорски г. Ђ Адамовић због својих послова своје цензорске дужности не може вршити треба да се њему изабере заменик, тако дакле ваља да се изаберу: 1 надзорник, 3 директора, од којих ће се један сматрати као заменик директора Хирша, који је иступио; даље 3 цензора, од којих један је заменик цензора г. Ђорђа Адамовића.

(Свршиће се.)

УГОВОР ПРИМИРЈА И ПРЕДАЈЕ ПАРИЗА.

Између г. грофа Бизмарка, немачког савезничког канцелара, који је у име њег. вел. цара Немачке и краља Пруске с једне стране преговарао, и г. Жил Фавра, министра спољњих послова владе за народну обрану с друге стране — обојица уредно опуномоћена овај је уговор закључен у Верзељу 16 јануара о. г.

Члан 1. На свим тачкама где су у току, и где се још помишљају одпочети војене операције између немачких и француских војени трупа проглашује се опште примирје, и то за Париз одпочиње још данас, а за департмане за три дана. Трајање примирја обухваћа 21 дан, и то од данас почињући 7. фебруара око подне престаје свуда (изузевши случај, ако се не понови). — Зараћене војске задржаће своје положаје, између којих ће се повући непрелазна прута. Ова прута иде од Пон д' Евек до обала департмана Калвада, затим се обрће према Лањијеру на северо-источну страну департмана Ла Мајен, пошто она између Бриуз-а и Фромантела пролази. Департман Ла Мајен код Лањијера додирујући га уз међу, која овај департман од оног на реци Орни и Сарти дели, до северног дела Морена одатле се преко исто продужује, да оне немачком војском поседнуте департмане на Сарти, од Ендра и Лоара, од Лоар-е-Шера, ад Лоаре и Јоне до те тачке напушта, а на истоку од Кар д' Томб департмана Кот д' ор-а, од Нивра и Јоне додирују.

Од те тачке установиће преговорајуће странке, кад сасвим подробно дознаду у каквом се стадијуму налазе војене операције, које се управо сада од департманима Кот д'ор-у, Јура и Дубсу извршују. На сваки начин има се непрелазна пруга кроз земљишта ова три департмана повући, тако да немачкој војсци дођу у део северни департмани а француској војсци јужни департмани. Осим тога остају у рукама немачкој војсци департмани Нор, Пе де Кале, тврђаве Живе и Лангр са својим околним земљиштем у округу на 10 километара и полуострво Хавр до пруге која иде правцем од Етретат-а до Сен-Ромена. Обе зараћене војске и њихове предстраже, имају се најмање на 10 километара од непрелазне пруге која их дели, удалити, да би их тако повећи простор растављао. Свака зараћена војска задршава свога права, која са свим не одвисно на оном земљишту врши, која поседује, и употребљује сва средства, која војсковође за сходна и нужна пронађу.

Примирје се протеже и на поморску силу обојих земаља, за непрелазну пругу означује се меридијан код Динкирхна. Западно од те пруге има се задржавати француска поморска сила, а источно од ње има стојати поморска сила немачка, и сво бродовље немачко, које је за собом оставило ту пругу, има се одма на источну њему одређену страну повући, чим му глас о уговору стигне. Ма какав пљен, који се после склопљеног и подписаног примирја учини, има се натраг вратити, тако исто и заробљеници, који би се у том времену заробили. Војене операције у покрајима Дуб-а, Јура и Кот д'ор-а и опседнуће Берфора имају се наставити, док се не означи непрелазна пруга, што ће се доцније са споразумлењем учинити.

Члан II. На овај начин закључено примирје има ту цељ, да пружи прилику француској влади за обрану, да ова за време примирја сазове слободно изабрану народну скупштину, која ће имати да реши, да ли ће се борба и даље водити или не, и под каквим би се условима мир закључити могао. Народна скупштина има се састати у Бордо-у. Заповедници немачке војске имају при изборима и састанку заступника сваку могућу олакшицу учинити.

Члан III. Француска војска уступиће немачкој војсци непосредно све тврђаве око Париза, и сав свој војени материјал што се налази у њима. Места и зграде између тврђавица, која стоје ван трупе, што је између тврђавица, заузеће немачка војска до непрелазне пруге, коју ће војени изасланици с обе стране повући. На просторију, која се између непрелазне пруге и паришких бедема налази, не сме ни немачка ни Француска војска ступити. На који ће се начин паришке тврђавице предати, и горе поменута пруга повући, донеће се у посебном одељку уговора, који се овом уговору придодати има.

Члан IV. Докле год примирје траје не сме немачка војска у Париз улазити.

Члан V. Са бедема паришких имају се топови скинути и у оне тврђавице сместити, које ће изасланик немачке војске определити.

Члан VI. Посада (редовна војска, мобилни гардаши и поморски војници) која се у Паризу и у тврђавицама налази, осим једне дивизије од 12000 војника, која ће ради чувања унутарње сигурности под војеним заповедништвом у Паризу остати, предаје се немачкој војсци као робље. Те заробљене трупе имају положити своје оружје, које ће се на одређена места прикупити, а изасланици ће га по војеном правилу и обичају предати. Те војене трупе остају у Паризу, и докле год примирје траје несму изван паришких бедемова излазити. Француске војене власти имају о томе бригу водити, да сва војена лица остану у вароши. Списак заробљених часника предаће се немачком војеном заповедништву. Кад истече време примирја, ако се дотле мир не закључи, имају се војници, који су као заробљеници означени предати немачкој војсци заробљеним официрима оставља се њихово оружје.

Члан VII. Народни гардаши задржавају своје оружје. Они ће чувати Париз и по вароши одржавати ред. То исто важи и за одправљање службе местних власти; као што су: жандари, републиканска гарда Дуанјера и Помјери. Број свију ових чета не сме прећи 3500 људи. Француска влада има да нареди, да се све својевољачке распуштају и укидају.

Члан VIII. Одма чим се овај уговор подпише, и још пре него што пруска војска у тврђавице уђе, има војени заповедник повереницима Француске владе, које ће она у департмане и иноземство разаслати, на руку ићи, како би ови ране за Париз што лакше набавити и прибављену робу на опредељено место сместити могли.

Члан IX. Чим се предаду тврђавице и разоружају бедеми и посада, као што је у чл. 5. и 6. наређено, моћи ће се без икакве препоне по жељезницама и води увозити рана у Париз. Рана се не сме увозити из покрајина које су у рукама немачке војске; а француска влада обвезује се, да ће рану изван непрелазне пруге куповати, која дели немачку војску од француске, осим ако би заповедник немачке војске допустио, да се и у немачком војском поседнутим покрајинама купује.

Члан X. Сваки, који би хтео да напусти Париз, мора имати дозволу од француске војене власти, која се пак има предати немачким предстражама на прегледање. Та дозвола има се по праву издавати сваком оном, који би био члан какве депутације, или би се хтео за посланика на народну скупштину кандидовати. Који дозволу добију смеду се изван Париза задржавати само од 6 часова изјутра, до 6 часова у вече.

Члан XI. Париз има да плати 200 милијона франака ратна намета; овај се уплатити мора пре него што истече петнајсти дан примирја. Начин којим се мора уплатити, установиће изасланици француски и немачки.

Члан XII. За време примирја не сме се ништа од јавних драгоцености склонити, које би за надокнаду ратног намета јамчити могле.

Члан XIII. У Париз се не сме за сво време примирја увозити оружје, цебана или предмети, којима се поменуто произваћа.

Члан XIV. Одма ће се настојати, да се немачки заробљеници, које је француска војска од почетка борбе заробила, измену. На ту цељ имају француске војене власти за најкраће време немачким војеним властима у Амијену, Ле Ману, Орлеану и Везулу доставити списак немачких заробљеника. Немачки заробљеници имају се предати у најближим местима на непрелазној прузи. Немачке војене власти предаће француским војеним властима у измену једнак и исти број и од исте врсте војника. Ова измена има се протегнути и на грађанска лица, као и на капетане са немачког трговачког бродовља, и на француска лица, која се у Немачкој као заробљеници налазе.

Члан XV. Између Париза и департмана установиће се посредовањем главног војеног стана у Верзељу поштанска свеза за незапечаћена писма.

Ради одостоверења овог уговора подписали су га преговарачи својеручно и потврдили својим печатом.

ДОПИСИ.

— а. ГОТА 18. јануара. Јуче Немцима освану весео дан, дан ког они тако жељно изчекиваше, дан, који им већ од више месеци исплакано лице разведри и ожалошћена срца развесели. Па како га жељно очекиваше, тако га весело и поздравише. — Синоћ око 5 часова после подне, стиже жицом глас, да се Париз предао, да је мир на мору и на суву за три седмице утврђен. Париске градиће ће Немци посести, и војску париску као заробљенике узети. — Можете мислити та радост за Немце, из коже да изађу! За тили часак, као из пушке, разавише се и завитлаше се заставе на све стране, прозори се засветлише, пушке и топови почеше грувати, свет заврве улицама и око 7 часова у вече изгледаше, као да се Гота запалила и да ју непријатељ грува. Тек око 11 часова се приталожи врева и пуцњава. — Ову жељу постигоше, сад се надају и давножељеном миру. Ал још једно да им је, и том би се веле већма него Паризу обрадовали, а то је, да могу Гарибалдија ухватити. Кад чују још, да тај њихову војску побеђује, онда све шкрипе зуби. — Ја држах, да су Немци слободоумнији и човечнији људи, ал тога сам одвећ мало међу њима нашао; све је славом опијено, па ко би се усудио, што против Бизмарка ил Вилхелма рећи, тај је одма непријатељ Немаца. За Чехе, да не чују од оно доба, како се Бајсту изјаснише, да су пријатељи француске републике и народа Француског. И за Русе не чују радо, и држе, да се првом

Подлистак „Заставе“.

ГОВОР

на селу, што га је приредило новосадско „друштво за радиност“ на св. Саву.

(Свршетак.)

Црн и густ мрак је још непрестано покривао човечанство; разне светске и духовне деспоте стезаху народе у тешке окове ропства и незнања. Када се на једаред кроз ту густу таму указа један зрачак светлости, који све већи постајаше у борби са црним мраком све даље продираше, и најпосле донесе спас угњетеном човечанству. Ми бројимо данас 1871. годину, како се на земљи појавио највећи човек, да науком својом изведе човечанство из црног мрака глупости и тешког ропства и поведе га бољем и лепшем напретку. Велики учитељ тај, кога сином божијим назваше, учио је да су сви људи браћа, да нема никакве разлике међу њима, што се тиче права и дужности; налагао је свакоме као прву и најсветију дужност, да љуби ближњег свога као самог себе, и да у сваком човеку поштује достојанство човечије.

Велика је уплива имала узвишена наука та на развитак целога човечанства; у целој историји света то је најважнија и најсилнија појава. Али мало их се нађе, који чисто схватише дубоку истину те високе науке, а још мање, који је хтедоше савесно испуњавати. Духовне и светске деспоте изопачише узвишену науку великог учитеља тако, како ће на основу њезином моћи народе не просвећавати и напретку водити, него их што већма подјармљивати и натоварити им тешке окове ропства и глупости. Светски владаоци не сматраху народе као скуп слободних и свесних створења, који имају природна права на то, да сами својом судбом располажу, да све своје силе у сагласности развијају и вишу човечанску цел достигну. Пред њима беху народи гомиле робова, без икаквих права, који су само за то на овоме свету, да својим господарима служе, да њиховим страстима и ћудима угађају. Несите и грабљиве деспоте располагаху с народима, као и с другом ма каквом својом имаовином, као са бесвесном стоком; они их један од другог отимаху, један другом продаваху, поклањаху, међу своје синове и рођене делише. А духовенство, место да је учило народ хришћанској љубави и братству, оно му је проповедало вечиту мржњу на оне, који не хтедоше безусловно веровати све, што је, оно измислило, да народе боље подјармљује и затупљује. Оно учаше народ, да је свака власт од Бога, за то ма како свирепи и нечовечни били тирани и угњетачи народни, ма да су се и најнезаконитијим путем докопали те власти, да народ ногама газе и угњетују: треба стрпљиво сносити јарам, што му га наметоше, треба им се ропски покоравати, јер тако Бог хоће. Оно проповедаше народу, да је ова земља „јудол плачевнаја,“ па га окиваше у тешке ланце ропства у глупости, одузе му све радости и сва добра овога света. и задржа их за себе; они су благовали о муци народној, и топили се у наслада и уживањима, а народ који им робоваше, тешили су изгледом на бољи живот с оне стране гроба. Под таким духовним и светским деспотизмом нису могле ни науке и уметности процветати. Духовни и светски тирани сложно и заједнички радише на томе, да народе затупљују и у ропство окивају, да им не даду главе подићи. Свештеници су били скоро једини, који се наукама и уметностима бавише; науке и уметности служиле су њима само као средство, да постигну своје себичне цели. Они, који се усудише само посумњати о истини њихове лажне и на превари основане науке, и хтедоше народ обавештавати, ти су љуто гоњени, па и на смрт осуђивани и на ватри спаљивани били.

Дуго, много векова је тако, у пркос науци Христовој, светом владало сујеверство и незнање, на сили и превари су се оснивале све установе друштвене; свуда је владала разлика између сталежа, с једне стране неорганичена слобода и разузданост код неколицине, а од стране народа ропска послушност заповестима грабљивих господара и силеција. Човек није био господар од онога, што је крвавом муком стекао, нико није био сигуран са својим имањем, па ни са самим животом. Племство је вредном раденику силом отимало лебац од уста, одузимало му је мучно стечену заслугу, којом би требало своју породицу лебом да зарани. Оно је пречило сваки развитак трговине: из својих заседа су племићке харамије као грабљиво зверје напалали трговце, отимали им све, па често и сам живот им одузимали. Племство је у средњем веку било грдна клетва и несрећа по човечанство; код њега је владало онда то начело, да рад бесчасти човека, особито племића, да је рад само за робове, а беспослица и нерад, отимање туђе заслуге и силеџијство, то је нешто племенито и благородно.

Док су се краљеви и папе, племство и свештенство слагали и заједнички народе притискивали и угњетавали, дотле не могоше народи напредовати ни просвета се развијати, као што би требало. Тек када се духовне и светске деспоте међу собом љуто завадише и крваву борбу једни против других отпочеше: онда се стадоше и угњетеним народима очи отварати, Дуго је трајала та страшна борба, рекама је текла па и сад се још непрестано пролева крв људска, зато да се одржи силеџијска власт овог или оног деспоте. Али из те крваве борбе је негде већ поникла, а негде се тек рађа угњетеним народима златна слобода. Народи почеше увиђати, да по њи нема од туд никаква добра, ако се боре за власт овог или оног господара; они се ту само међусобно кољу и тамане, а ма који да одржи победу, он ће их опет угњетавати, и неће им дати, да се слободно развијају и напредују. За то, како се у тој борби мало освестише, они отпочеше онда силну и крваву борбу против свију деспота без разлике, против свију угњетача своје слободе. Већ три века, како та борба све силнија и страшнија бива, све се већма шири и мах одузима. Народи су већ

приликом и с Русима огледати морају. Још док је овај садањи цар руски на престолу веле, да ће може бити у миру проћи, ал како садањи престолонасљедник руски на владу ступи ступиће и Немци у борбу, јер веле, да престолонасљедник мрзи Немце. — Кад је оно пре месец и више дана горчаковљева нота уздрмала Европу и овде се млоги усплаирио и повикао: „Шта ће тај Рус, зар му је још мало!“ а кад Бизмарк што захте, они веле: „наше је било, па мора опет наше и бити!“ Кад су тако за себе добри, онда нека не замерају и нека не стају на пут, кад и други хоће своје да траже! —

Услов миру, који је Бизмарк Французима саде поднео, веле овдашње новине, да је овај: „Лотринг и Елсас прелазе одма у руке Немаца, а провинција Шампањ, да се дотле Немцима поседнута држи, док се ратни трошкови не исплате. Французима се оставља на вољу, да себи бирају владу, какву за добро вађу. Ако на ово неће садања Француска влада пристати, Немци ће Наполеона на владу метнути и с њиме уговарати.“

§. БЕЧ 18. јан. (Српски заступник у Цариграду. Љубљански програми југославенска омладина у Бечу.) Као што бечком „Абендблат-у“ из Цариграда телеграфишу, српски тамошњи заступник рекао је у дворани енглеског заступника, да би његова влада, у случају руско-турског рата и устанка у Босни — јавним мњењем народа натерана, била приморана, за славенску ствар заузети се. Интерпелован од великог везира због ове своје изјаве, одговорио је госп. Христић, да је то само његово индивидуално мњење.

Колико нам је чудновато и неверојатно, да се г. Христић тако брзо променуо и некако народњаком постао, у толико нам је јошт чудноватије оно место, где се вели о устанку у Босни. Дакле Србија, у место да буде вођа српског ослобођења, чека док наша подјармљена браћа, сами са себе стресу тешки јарам и љуте окове, те онда ће их под своју „благодетну управу“ примити. А за случај, када се наша браћа у Босни неби могла подићи, онда би се ваљда Србија скрштеним рукама држала своје девизе: „Од јесени до пролећа, од пролећа до јесени“.

У једном од прошли бројева „Заставе“ био је један допис из Беча, у којим се јавља, како смо провели „римски бадњак“ или боље рећи, како смо дошли до импровизованог „југославенског састанка“ на ком се говорило и о „љубљанском програму“. Наскоро затим читасмо и у „Заточнику“ један допис из Беча, који је као некаква реплика био на онај Заставин допис.

Ми се овде нећемо дубље ни у један допис упушћати, но само велимо, да су оба брата криво имала, особито што се тиче тона и начина писања, јер тим путем нећемо доћи никад до споразумљења и жељеног јединства. Једино што морамо дописнику „Заточниковом“ приметити, то је, да није био брат предлагач приморан мистификацију употребити — као што дописник вели, — јер од Србаља није био јошт ниједан говорио, кад је брат предлагач по други пут устао, да свој предлог боље разјасни, а не, да стилизован телеграм прочита. Јошт би брата дописника молили, да више онаке изразе неупотребљује, као што је: да само умерености од стране Хрвата има се захвалити, што није и т. д.; јер држимо да су и Срби умерени били, кад су сами захтевали, да онај брат Старчевићијанац говори, коме неки од Хрвата нису хтели дати реч, знајући шта Старчевић са својом свитом жели Србима. Ово последње држали смо за нужно споменути, у атар истине.

(Н.) ПЕШТА, 28. јан. Једва се једанпут обистини глас, да ће потоцково министарство отступити. Као што нам је познато, главна мисија тог министарства беше измирење с цислитавским народностима, — на основу децембарског устава. Млоги мишљаху, да ће Потоцкоме, том аустријском Оливјеру поћи за руком то мучно измирење, у толико пре, што то беше човек Славен. Но пошто Чеси нису Пољаци, којима и свака ласкава реч из Беча годи, то му остаде све заузимање, па и само путовање у Праг без икаква успеха. Што се већма осећала потреба, да се ваља једном измирити с Чесима, тим се већма приближаваху последњи дани потоцкова министарства, јер је требало начинити места људма, који ће „непристрасно,“ узвишени над партајама у том подузећу корачати. И ево добисмо већ листу нових министара под претседништвом грофа Хохенварта. На њој видимо људе све непознате, тако да се човек у напред неможе баш сасма одлучно изјавити за њих нит повољно нит неповољно. Овдањи листови такође нознају још како да их поздраве. Опозициони листови их у толико поздрављају, што су у свом програму наговестили, да ћеду вазда у споразумлењу с монархом радити и гледати, да се незадовољним народностима споразуму. Совим ваљда стоји у свези и ова најновија вест, да је дата амнестија свима политичним кривцима у цислајтанији. Ми нећемо овом новом министарству да претсказујемо, али судећ по елементу из каквог је склопљено, држимо, да ће и ово мин. тек провизорно бити. Министар правосуђа као и мин. просвете су Чеси, и то особито овај потоњи — др. Иричек — познат је као чески књижевник. Измир ће се дакле свакако покушати, ал да ће ово двоје напрам осталих колега што успети, то неверујемо, и тако ће започето дело можда морати уступити каквом одважном, либералнијом министарству.

Чудновато је, да је Потоцки и његово министарство у исти мах отпуштетно, кад су и делегације свој посао свршиле. Ова институција Аустро-угарског дуализма је тако важна, да би заиста млого више журналистичке пажње заслужила, нег што јој за време њиховог делање овде овдањи листови указаше. Оне решаваху о најважнијим стварима, решаваху о милијунима, који ће се на утврђење Аустро-Угарске монархије употребити. Ове је године више искано у буџету ратног министра него пређе, и то све вотираше на брзо; особито се ту одликоваше уг. делегација. Она боље предвиђа опасност, што прети држави, те нежали и највеће своте жртвовати, само да што више наоружане војске има. Као да баш ли новац и велик број војника решава на бојном пољу, па зар је ико више новаца харчио на солдатеску од Наполеона? Боље би било, да се је мађ. делегација постарала, да цео организам милитаризма и поред мањих жртава новчаних према новијим наукама тактике и стратегије тако удеси, како би држава у отсудноме тренутку нашла заштите у патриотизму свесних грађана, а не у неколицини богато наплаћених часника, који у рату одвећ слаба уплива имају на остале војнике. Уједно је решено, да се што боље наоружа марина, како би наша држава и као поморска сила већу важност добила. Најзад је прилична свота и за екстраординаријум одобрена ма што се ау. делегација одупирала, јер мађари и опет веле, нећеду да се доцније кају да су жалили новаца. Време ће показати, хоћеду ли помоћу милијуна народњег новца угушити у самој држави незадовољне народе, хоћеду ли споља заплашити своје непријатеље.

На уг. земаљском сабору се сад претреса буџет министра трговине и обрта. Седнице нису бурне нити има што још досад, што би на посе нашу публилу одвећ занимало. Скорим ће доћи на ред и буџет министарства просвете, те ћемо вам јавити, што буде у наш живот засецало. Како је портфељ овог министарства упражњен, то су почели новинари свакојаке комбинације у погледу попуњења тог места правити. Но као што нам се чини, највише има изгледа, да ће бити Ченгери мин. просвете, јер веле, да је свестрано изображен човек. Неки спомињу за кандидате два владике: Хајналда и мађ. историка М. Хорвата, но против првог су ултрамонанци, са његовог либералног понашања, а други неиде у рачун свом протестанском свету већ и због тог, што је католички владика. Но по свој прилици неће Андраши млого свет питати, нег ће себи поверљива човека узети, па ма се он ни једној странци недопадао.

Пре беше одавде један дописник изразио жељу, да би овд. црквн. општина веома ваљано поступила, кад би нашег књижевника брат Панту Поповића за свога свећеника изабрала, и ми се сви слагасмо с том препоруком, ал' ево дознасмо, да ће то бити pium desiderium овдење омладине; јер „грађани“ траже човека који пре свега знаде добро мађарски и то не само говорити, нег и мађ. се понашати, па ма незнао у новине писати тако бар веле људи из „бољих кућа.“ За сад се препоручује неки Јанковић, парох из Егре и Марго из Мишколца, веле да је овај последњи мало и омладинац, онда ће за цело онај први реузирати. (Ваљда српска општина неће за Мађаре бирати свештеника него за себе, Србе. Општина има права бирати кога хоће, али не треба да изгуби при томе из вида да пештански свештеник нарочито млого врлина мора имати и да је у неколико преставник свећенства српског према Мађарима. У.)

Б. — У ПЕШТИ. (О пок. бар. Етвешу.) Напрасна смрт барона Етвеша јако ожалости цео мађарски народ, јер у њему изгубише Мађари славна песника, мудра филозофа и вредна државника. Нас Србе тиче се овај последњи, у колико је у питању народности на књижевном пољу, а у другим народносним и верозаконским нашим пословима као министар од свију други понајвише фунгирао и у колико ће га сада на фотељи министарства просвете други који Мађар заменути.

Б. Етвеш био је човек, био је хуман, али био је уједно и Мађар. Ако ћемо му дакле по познатим датима његова јавна живота у кратко обележити карактеристику његове политичне радње, морамо то чинити по његовим речима: De mortuis nihil nisi verum, а не по речима: De mortuis nihil nisi bene.

Барону Етвешу лежало је, као сваком Мађару, на срцу, да се сачува интегритет његовог оташтва, да се сачува бар за неколико име Мађара у Европи. То се може из сваког важнијег пасуса његове јавне радње видети и доказати. Као песника одушевљавала га је слава и понос мађарског имена, традиције из прађедовских времена и сјајно место, које његова породица заузимаше у колу мађ. народности. Он, ма да је дакле био хуман, ипак није могао у хуманизму вршак постигнути, јер му то није допустио народносни дух, ово чедо народне и породичне прошлости његове. Једном речи б. Етвеш био је на првом месту Мађар, а тек на другом човек.

Ово можемо и фактама доказати.

За мерило хуманизма узима се симпатија спрама свакога човека као човека. Но. бар. Етвеш је више поштовао човека у Мађару, него у човеку. Борио се и на књижевном пољу за измирење народности, за народносно питање, али под условом да се сачува првенство мађ. народности у држави. Није му доста било, да му његова народност заузме координирато (упоредно) место са осталим државним народностима. — Борио се за еманципацију Чивута, да од њи направи Мађаре. Ово се види из његова саборска говора о еманципацији Чивута, где вели: „је ли чудновато, што Чивути досада не показаше никакву народност и с колена на колено обитавајући у нашем оташтву нехтедоше попримати обичаје, језик и дух наше народности?“ Није ли дакле јасно, да и што је давао немађарским грађанима, давао је као и други Мађари у нади, да ће им они њихов дар ценом своје народности наплатити. — Закон о јавној настави у народним школама, његово понашање спрама нашега нар. сабора када је патр. Маширевић духовним бичем растерао своје стадо, а сабор због тога на министра обратио се као и многе друге јавне наше стварида ју потпуна доказа о том његовом мађарском карактеру.

Није ми намера да на јавности изричем пресуду над његовом мртвом главом, али држим да је прилика, да један другог подсећамо на својства државника, кога је сада држава изгубила. Па баш зато немогу прећутати једно његово својство, које је нама добро дошло: б. Етвеш био је искрен Мађар. Чврста логика мисли није му допуштала, да у својим говорима употреби дипломатску стилизацију, у софизмама није био сретан. Он је у својој књизи „о народносном питању“ (A nemzetiségi kérdés) јасно признао какав су фактор народности у Угарској: „Свака препрека, — вели он — којом будемо закратили усавршање појединих народности: у оној мери, у којој нас цељи води, одузима нам оташтву најлепше наде.“ Није био од оних претерани Мађара, који нам — као што сам вас једном известио — одузимају и способност за напредак, већ признађаше свакој народности свој природни дар у једној или другој струци науке. — Када је одговарао на интерпелацију нашега посланика због патријарховог самовољног распуста сабора, као да га и сад видимо, како је двоумио шта ће одговорити и како се упињао да прикрије чувство свога неправедног дела, јер као што рече, није био сретан у софизмама.

Б. Етвеш био је у једну руку идеалиста, ал то му је за живота на велику утеху служило, јер покрај своје досљедности на пољу пусте прозе неби био нашао гаранције за опстанак свога оташтва у данашњој форми; био је и централиста, јер је с друге стране видио, да се Угарска само тако може у неколико одржати, ако се државна власт усредсреди у мађарским рукама, ако се званија отворе, понајвише Мађарима и тиме ови изазову на што млогобројније изображење.

Но ако помислимо, да је и тако хуман човек редак међ Мађарима, од којих ће му се насљедник именовати, то се можемо надати, да ће га на мин. столици заменути човек, који ће јошт мање марити за наше јавне просветне ствари. Ми смо даклем у њему у толико изгубили министра, што се на његовом месту горему можемо надати. А ово је оно, што се после његове смрти има на жалосно знање узети. —

Немогу овде пропустити његове речи, што их је сину на самрти казао, да буде „наставник, учитељ и да не ступи на политично поље, јер политика млого тегобе, млого коби задаје човеку“. Ово ће сигурно бити знак, да је у неким идејама преварио се и да је приватно млого угодније за Мађара, јер на јавности слабо наде има.

Оволико о † Етвешу.

Могу вам јошт јавити, да је превод Гончаревог романа „Један обичан догађај“ од гђе Лебеђеве у „Преходници“ примљен и да ће се скоро разаслати позиви на претплату за исти роман. У колико ми је познат садржај тога романа, могу слободно казати, да је такав роман у данашње време редак и да је врло добро дошао нашем народу у толико већма, што му је тенденција да искорени сеоску наивност и изобрази човека за озбиљан живот.

ФРАНЦУСКО-ПРУСКИ РАТ.

Докле се са свију страна са зебњом у срцу исчекивао да букне грађански рат у француској поводом значајног судара између чланова паришке владе, и чланова владе, и чланова владе у Бордо-у, дотле Гамбета — тај оличени патриотизам Француске и узор енержије — шаље префектима једну доставку, у којој изјављује им, да због начелне опреке, у коју је издавањем изборног декрета са члановима паришке владе дошао иступа из владе. Овакав поступак бете обезнажио је и запушио сва нечиста уста, која су по учињеном примирју сав свој јед на непоколебљивост његову просипала. Да ли су чланови паришке владе боље учинили, што су без договора са члановима владе у Бордоу изборни декрет издали, и да ли Фавров проглас пробитачнији по Француску при садањим приликама од прогласа Гамбетиног, то ће доцније вроме показати, које није далеко. Међу тим сваки, који год иоле здрава разума има, а при том је пратио последње догађаје у Француској, мора припознати, да је по Француску неизмеран губитак, што се баш у најкритичнијем моменту, по њу уклања са владе њен најподузетнији и најизображенији син, који се после срамног пада деспоте Наполеона, за толико времена при најхуђим околностима своје отачбине, победама опијеном непријатељу тако храбро, тако дивно одапирао. Бизмарк је ма да се толико по својим „лајбжурналима“ хвастао, да се у унутарње ствари француске неће мешати, одма своје прсте у размирицу чланова привремене француске владе уплео и према Гамбети бусију ухватио, наводећи, да декретом Гамбетиним постаје конвенција између њега и Жил Фавра ништава, и да ће он, ако декрет паришке владе од 16. јануара не узмогне себи важности прибавити, принуђен (!?) бити у сагласју са енглеском аустро-угарском и руском владом нову француску владу наименовати, и шњоме мир закључити. Бизмарк је знао шта је радио, када се овахо одлучно против

доста славних победа задобили над тиранима и силецијама својим.

И наше доба има у себи још много трулога, што је од пређе заостало; али се ипак не да порећи, да је данас свет много напреднији, него што је игда до сада био. Још и данас се од неких страна затуљује народ; али у његовој се средини појављује сваким даном све то већи број племенитих и одважних мужева, који теже да га просвете, да му очи отворе и поведу га бољем напретку. Још и данас се затварају у мрачне тамнице, или се гоне из народа и морају да се потуцају од немила до недрага борци против угњетача и силеција народних, борци за слободу и права човечанска; али нема више случајева, као што је негда било, да се такови свуда на ватри спаљују, и доста је тиме добивено, што има сада места, где могу слободно подићи свој глас у обрану угњетеног народа. Још и данас има доста робља, да не идемо далеко, ето нам наше тужне Босне и Херцетовине; али су се народи освестили, а пробуђена свест народна свуд на свету раскида, па ће и овде раскинути ланце ропства, и учиниће да нестане робља. Још и данас хоће с народима да се располаже као са бесвесном стоком, да се народи час овамо час онамо, као каква закрпа овом или оном пришивају; али то сад већ више не може тако лако ићи као што је негда било, јер је у народима силно пробуђена свест, да само они, и нико други нема права њихову судбу одређивати. Још ни данас није сасвим нестало разлике између појединих сталежа, видимо још деког занатлију, де презире вредног земљеделца, многи трговац се држи за нешто више од честитог занатлије, надринаучењак погледа с презрењем трговца; а племић, позивајући се на заслуге својих предака, ништа не радећи и од њихове стечевине или туђе муке и заслуге живећи, презире неуморне раденике и вредне научењаке; али тек нема више данас онога нечовечног поделења у касте, и нису више сталежи тако јако одељени, већ се једно другом све ближе приближују и изравњују.

Далеко је још онај дан, кад ће народи са свим са себе стрести оне тешке окове, што му их разне силеције наметнуше; далеко је онај дан, када ће се сви народи опростити туторства својих деспота, и узети у своје руке, да сами својом судбом управљају; далеко је онај дан, кад ће се испунити узвишена наука великог учитеља: да су сви људи браћа; далеко је још тај дан, али се брзим кораком приближује. А да и нашем народу што скорије наступи тај светли дан, треба да се ми сви, синови и кћери народа српског, ујединимо у велико једно коло, и неуморно да радимо сви сложно за просвету и слободу, за напредак народа свог; те ће онда најлепши венац, што га можемо у славу данашња три велика именњака оплести, бити неувели венац свести народне, а најдивнији споменик биће им тај, кад просвета прокрчи себи пута и у најниже колебе нашег народа, и кад Србин свуда и на све стране буде слободан, уједињен, срећан и напредан. (В.)

Гамбетиног декрета, изразио; јер ако је иком, то је зацело Пруској пад Гамбете добро дошао, пошто сада много више изгледа има, да ће са Француском до врло поспешног по њу мира доћи, јер не управља земљом више онај, који је за више од пет месеци Француској нове војске из земље стварао, непоњатном брзином организовао и пред непријатеља изводио. Поново продужење борбе, зацело би немачкој влади јак удар нанело; ликовање, с којим је примирје од стране немачког народа поздрављено, нема свога основа у задобивеном војеном успеху, него у општој нади, да ће се после закљученог примирја до сталног мира доћи. —

У каквим се приликама Париз првих дана после предаје налазио доноси „Дели Њус“ прве извештаје, у којима се довољно објашњује околност, зашто се није могло ништа знати о Паризу и његовој политици за времена последње недеље пред предајом. Ти извештаји веле даље:

Једна мисао беше наједанпут обузела све: Набављање ране, да се утиша глад. Први странац, који је у Париз дошао, био је извештач „Дели Њуса“ у главном стану престолонасљедника саксонског. Из његовог извештаја вадимо овај извод: Париз, 21. јануара. Кад сам пред капију Ла Шапељ стигао, видим да се пред истом млога светина искупила била, исчекујући, да се отвори. После по часа укаже се један официр на зиду и викну нам, да идемо на капију Сантоа. Одма појуримо ми сви тамо; ја пред исту први стигнем пошто сам јахао и нађем ју отворену. Један официр прегледао је путне листове. Ја сам јахао даље полагано гледајући предасе, и никоме на путу не задржаваше. Наједанпут се устреми на мене руља у полу пијаних народних гардаша с узвиком: „Доле с Прусом!“ Неки од њих покушаше да се узде од коња дочепају и уопште цело је стање за ме рогобатно изгледало, докле ме напоследку није објашнење о мојој народности спасло. Даље ме нико не задржаваше.

Улице беху оживљене, и то већим делом људма у војничким мундурима, докле се врло слабо грађани виђаху. Млоги дућани беху отворени, млоги пак позатварани, и свега беше довољано на продају само не ране. Пића има доста, али ни једног невиђох пијаног, осим оних код капије. Дућани пекара и месара сасвим су позатварани, и на моме путу до американског посланства срео сам шест мртваца. Упустим се с једним пешачким војником у разговор, и он ми рече, да су једног од поменутих мртваца ти „ужасни“ Пруси смлавили, други да је умро од глади и т. д. Цео Париз удара на коњско месо. Гранд Хотел претворен је у грдну болницу, и по барјацима судећи, као да је пола Париза у болницу преобраћено. Због оскудице на млеку, помрла су готово сва мала деца у Паризу. На један дан после одпочетих преговора за предају увераване су Паризлије, да непријатељска опсадничка војска за пуна три дана ништа окусила није, и да се преда може рећи Париз да диктира услове, нежели друга страна. Непрестано се пита, да ли су Пруси сви или поједини од глади већ поумирали. Да ли они још од имена француског својевољца дркћу; да ли их је већ гад и нечистоћа савладала и т. д.

За времена, кад су се водили преговори ради предаје и примирја, најјаче се дала осетити оскудица на рани. Прекјуче је упала гладна светина у двориште, и однела је собом сву тамо прикупљену рану. Осим коњског меса, друго се ни по које новцё добити не може. Мене увераваху, да могу слободно за један „бифтек“ 50 фунти штерлинга обећати, и да нико тај новац неће заслужити моћи. У овом делу вароши, није се данас лебац раздавао. Лубардање је врло ужасан утисак код становништва производјало. Жил Симон рекао је моме једном пријатељу, да је лубардање Сен Дениса опсаду у једну недељу скратило. Ујутру ћу покушати да из вароши изађем, али ће то млого теже од уласка ићи.

Нови Сад, 1. фебр. Из Пеште као поуздано чујемо, да је на место покојног министра Етвеша дошао професор Паулер, за министра. Такође се јавља отуда, да се тамо говори, да ће Јоца Живковић, који се сада бави у Пешти, доћи као министарски саветник код хрватског министра Пере Пејачевића, Жувић за мађарског септемвира, Златаровић долази у пансвју а Шухај у Загреб на његово место.

— Јуче је одбор овдашње српске црквене општине одлучио, да се пошље пожурница президији угарског министарства ради скорог решења одлука последњег српског сабора, а уједно опреми окружница српским општинама, да то исто учине. Због журности ствари, то је сам одбор одлучио за то, да се не би ствар, до главне скупштине одлагала. — У истој седници одређено је, да за осам дана почевши од среде што настаје, буде рекламација у послу овдашњег парохијског приреза. Ко мисли, да му је парохијал неумерено прирезан, ваља да се пријави комисији, која је на то одређена, и која ће од реченог дана држати своје седнице у овдашњој општинској дворани. Комисија ће одлучити, да ли ће се моћи изменити већ учињени прирез или не; у последњем случају моћи ће ко усхте жалбу поднети првој општинској скупштини која ће ту жалбу пресудити, и та пресуда биће крепостна. Рок рекламацији објавиће се овдашњим грађанима преко овдашње варошке власти.

— „Народу“ јављају из манастира Раванице, да су тамо лупежи у одсуству г. игумана продрли у овога собе, од куда су однели малу гвоздену ручну касу, у којој је било: један дукат у вредности 20 франака, 15—20 сребрних новчића, две књижице: једна новосадске банке, друга штедионице, свака од 2500 ф. и златан крст с дуплим ланцем у вредности 300 ф. Књижице и каса нађене су негде у пољу, а крст с ланцем и новци однесени су. На крсту има мала четворокутна плочица на којој је с једне стране исписано: „Барон Шокчевић бан“ — с друге „Данилу Петровићу архимандриту за успомену“. Уз то је још и једна кратка двоцевка пушка однесена. — Како се дописник „Народа“ слабо узда у изврсност жупанијске полиције у Срему, то мисли да ће се путем јавни листова пре ући у траг тој похари.

ТЕЛЕГРАМИ УРЕДНИШТВУ „ЗАСТАВЕ.“

* Вац 31. јан. Браћи Србима ајмашанима хвала на поздраву са тријераршке славе. Слобода, народност, слога, нека буду српска тријерарха. Милетић.

Беч 31. јан. Црквена скупштина закључила једногласно администратору патријаршије поузданицу. Уједно је закључила послати депутацију министру просвете у Пешти Паулеру ради потврде саборских закључака.

Темишвар 1. фебр. Градска општина једногласно закључила: поверење администратору, представку Андрашију ради потврде саборскога рада, уједно да се позову све општине, да исто учине. (Ми држимо да је коректније министру просвете обраћати се, а не Андрашију. У.)

Даљ 29. јануара. Јучерашња многобројно заступљена скупштина црквене обштине вотирала је једногласно адресу поверења преузв. председнику сабора патријаршије администратору.

* Ради објаснења овог телеграма напомињемо да је о слави ајмашке цркве, о тријерарху одправљен из збора ајмашана поздрав Милетићу, на коме се Милетић овим брзојавом захваљује. У.

Новије.

Пешта 31. јануара. Професор пештанског универзитета Паулер постављен је за министра просвете, на место пок. бар. Етвеша; државни секретар Вилмош Тот за министра унутарњих дела на место Рајнерово.

Беч 27. јан. Поводом наименовања новог министарства цислитавског поделио је цар аустријски амнестију за све политичне преступе и осуде у пресским стварма у цислитави.

— 29. јан. „Зван. беч. нов.“ доносе царско ручно писмо, којим се сазива на дан 8. фебр. рајхсрат.

„Вандерер“ је био донео глас да је гроф Бајст дао оставку. То се није обистинило, али томе је гласу био ово повод: одкад је гроф Куфштајн умро није место дворска маршала попуњавано, а сада ће то место добити министар Тафе и уједно биће министар царскога дома, што досад Бајст беше, осим тога склопљено је ново министарство без знања Бајстова, те по томе свему судио је „Вандерер“ да је Бајст већ морао дати оставку.

Берлин 26. јан. „Волф. бир.“ јавља, да је Гамбета издао окружницу, којом изјављује, да због декрета кога издаде паришка влада о изборима, изступа из владе.

Бордо 26. јан. Нови министар унутарњи послова Ем. Араго издао је окружницу једну префектима, у којој вели: чланови пређе владајући фамилија, силом закона од избора у законодавно тело; декрет од 7. фебр. 1871. протеже силу тих законо и на фамилију Бонапартину, — пазите, да се тај закон при изборима не повреди.

Бордо 29. јан. За заступнике у законодавно тело избрани су у Бресту Жил Фавр и Гамбета, Тјер у Марзељу и Лиљи, Гарибалда у Ници, Жил Симон у Бордоу, ђенерал Шангарније у Лиљу и још на два места, Дифор у три, а Ремизе у два изборна среза. За ђенерала Дикро-а вели се да је изабран у Невру. Из Орлеана јављају, да је републиканска странка тамо у мањини, јер Пруси врло јако сметају републиканцима премећући им станове. Протести ради овога послаће се законодавном телу у Бордо, чим се скупи.

Лондон 29. јан. Парламент је опет отворен. Престолна беседа изриче дубоку тугу због ратовања Француске са Немачком, и нада се да ће непријатељству сад крај бити. У погледу источног питања изражава се престолна беседа, да ће радња конференције задовољавајући успех донети.

Букурешт 28. јан. У румунској комори интерпеловао је заступник Бларемберг владу због познатог писма кнеза Карла у „Алг. Цајт.“

ПОЗИВ.

НА ПЕТО ЈАВНО ПРЕДАВАЊЕ У НОВОМ САДУ.

Јавља се поштованој публици да ће пето јавно предавање бити у четвртак 4. фебруара о. г. и да ће том приликом говорити

Александар Сандић: О књизи српској за првих времена.

И ово ће предавање бити у Матичиној дворани, а почетак му је у 6 сахата у вече.

РАЧУНСКИ ИЗВЕШТАЈ

прве бачке трговачке и обртне банке за г. 1870.

БИЛАНЦ КОНТО.

Имаовина.

Лисница		ф. 407.643 93
Готовина		„ 20.811 35
Вађевина на ефекте		„ 36.769 —
Вађевина на робу		„ 7.220 —
Вађевина на непокретности		„ 83.943 12
Ефекти		„ 4.728 25
Намештај		„ 2.148 04
Тискарије		„ 496 74
Дужници		„ 314.880 96
		ф. 878.641 39

Дуг.

Деоничарски капитал ф. 600.000 40% уплата	ф. 240.000 —	
од којих се одбијају заостали оброци са	ф. 5.580 —	ф. 234.420 —
Фонд за сигурност вересионица		„ 15.515 63
Резервни фонд банке		„ 18.519 70
Резервни фонд вересионичке задруге		„ 1.763 29
Неисплаћен разделак		„ 137 50
Уложнице		„ 534.694 70
Камате за год. 1871.		„ 14.447 06
Вересионици		„ 39.335 17
Остатак као добит		„ 19.808 34
		„ 878.641 39

У Новоме Саду 31. декембра 1870.

Књиговодство прве бачке трговачке и прометне банке

Клеменс Тителбах с. р. К. Аведиг млђ. с. р.

Да се ово слаже како са главном тако и с помоћним књигама потврђују:

Надзорници:

Александар Адамовић с. р., Сима Димитријевић с. р., Јов. Матић с. р.

Прегледаоци рачуна:

Јефта Тешић с. р., Иво Мужа с. р., Љ. Стефановић с. р.

ДОБИТАК И ГУБИТАК.

Давање.

Трошкови:		
Плате чиновницима и послужитељу	ф. 6.300 —	
Најам	„ 1.000 —	
Белеговина, поштарина, брзојави, огласи и други трошкови	ф. 5.876 25	
	ф. 13.176 25	
Одбијају се накнађени трошкови са	ф. 6.142 19	ф. 7.034 06
Намештај 2.386 ф. 71 н. од овога се одбијају 10 проц.		„ 238 67
Тискарије 993 ф. 48 н. од овога се одбијају		„ 496 74
Резерва за приходарину		„ 1.554 —
Добитак као остатак		„ 19.808 34
		ф. 29.131 81

Примање.

Пренос добитка од год. 1869.		ф. 44 88
Камате:		
Камате од одбитковања		„ 16.434 02
Камате од вађевина на ефекте		„ 2.738 67
Камате од вађевина на робу		„ 221 28
Камате од вађевина на непокретности		„ 4.165 32
Камате од послова што су у течају		„ 11.558 30
Различите камате		„ 375 61
		ф. 35.493 20
Одбијају се:		
Плаћене камате на улоге	ф. 10.692 07	
Неисплаћене камате на улоге	„ 9.840 20	
Различите камате	„ 70 92	
Различите камате за одбитковање одбитк. меница	„ 2.259 77	ф. 22.862 96
		„ 12.630 24
Заслуга од послова у течају		„ 11.688 44
Различите пристојбе		„ 84 12
Део добитка од верес. задруге		„ 3.401 —
Део добитка на ефектима		„ 883 51
Део добитка од вредности		„ 192 71
Део добитка од оделења за робу		„ 206 91
		ф. 29.131 81

У Новоме Саду 31. децембра 1870.

Књиговодство прве бачке трговачке и прометне банке

Клеменс Тителбах с. р. К. Аведиг млђ. с. р.

Да се ово слаже како са главном тако и с помоћним књигама потврђују:

Надзорници:

Александар Адамовић с. р., Сима Димитријевић с. р., Јов. Матић с. р.

Прегледаоци рачуна:

Јефта Тешић с. р., Иво Мужа с. р., Љ. Стефановић с. р.

Курз од 30. јан.

Сребро — — — — — — — — —	121.—
Дукати — — — — — — — — —	5.85

ОГЛАСИ.

206 — 1871.

ОБЈАВА

Од стране грунт. суда кр. пр. диштр. В. кикиндског овим се обзнањује, да је на молбу Франца Х. Јиллека због потражине од 904. фр. 8 кр. и припадака, јавна продаја од Шандора Капетановића узаложене, под грунт. бр. 760. у Врањеву пописане, из куће и кућишта и ¼ урб. сесије састојеће се, и на 1735. фор. процењене непокретности одређена, и рок дражбе на 7-ог марта и 7-ог априла 1871. год. пре подне у 10 сати у врањевској општинској кући опредељен; — установљена дражбена условија могу се код ове грунт. власти прочитати.

Уједно се они хипот. веритељи, који далеко од станишта овог суда станују, овим позивају, да за своје заступање при поделењу купне цене овдашње заступнике изаберу, и њиово име до дана продаје суду овом пријаве, јер ћеду иначе чрез судом наименованог куратора заступљени бити.

Најпосле опомињу се сви они, који на узаложену имовину право својине, или какво друго право првенства имати мисле, да своје потражине у првом случају за 15 дана од последњег дана обнародовања рачунајући, у другом пак случају до дана продаје суду овом пријаве, јер ћеду иначе са њиовим потраживањем тек на сувишак купне цене упућени бити.

Из седнице грунт. суда кр. пр. диштр. В. кикиндског.

У В. Кикинди 27. јан. 1871. год. држане.

Јован Деспотовић
земљ. књиге управитељ.

3—3

Оглас

По одлуци управљајућег одбора „Матице Српске“ овим се оглашује, да „Матица Српска“ има већу своту новаца за издавање под камату са 7 од стотине.

Ко би дакле рад био од отих новаца добити у зајам, нека поднесе управљајућем одбору Матичином извод из грунтовнице о праву властности на поднешену хипотеку заједно са судском проценом, где се кућа за хипотеку даје. Зајам се даје само уз књижбу на прво место, и пупиларну сигурност.

Из седнице управљајућег одбора „Матице Српске“ држане у Новоме Саду 18. јануара 1871.

Претседник „Матице Српске“
Др. Јов. Субботић.

Панта Поповић,
актуар.

3 3

Стечај.

На упражњено парохиско место у Инђији овим се стечај расписује.

Конкуренти нек поднесу молбенице своје овамо до 22 фебр. т. г.

Из седнице конз. у Карловци 21, јан. 1871.

3—3 Конзисториум архидијецезе карловачке.

Изјава!

Од неког доба почиње г. А. Сандић чинити међу часници „Срб. друштва за међусобно помагање и штедњу“ раздор, са тим што себе као „секретара“ код овог друштва назива, доклен је брат. Корнел Јовановић од одбора за књиговођу и тајника изабран и врши своју дужност савесно из чистог родољубља безплатно.

С тога се ограђује одбор против секретарства г. А. Сандића и изјављује да га никада за „секретара“ изабрао није, изјављује уједно да је за дојакошњи труд свој г. А. Сандић по гласу књига и добро наплаћен био.

Из седнице од 1 јануара 1871

Одбор
Српског друштва за међусобно помагање и штедњу.

1—1

Здрави зуби!

За чишћење и сачување зуба и зубњег меса најбоља је анатеринска вода за уста од др. Ј. Ђ. Поппа, прак. зубњег лекара у Бечу, варош, Богнерова улица бр. 2. јер је врло тешко наћи какво друго сретство за сачување зуба, уклоњење стреша, зубњих болова и трухлости, и ова зла (ако су већ и појавила се) после кратког употребљавања ублажује и сасвим одстрањује бол. Цена 1. флашици 1 ф. 40 н.

Може се добити: У Новом Саду у апотеци К. Б. Грозингера; М. Брамера апот. код св. духа; Димитрија Момировића и Љ. Стефановића („код три главе шећера“); у Тителу: Тиме Ђорђевића и др.; у Београду: Секулића апот. и Д. Милутиновића апот.; у Панчеву: В. Х. Графа апот.; Николић и Димитријевић, Јовановић и Јанковић; у Митровици: Цајзбергера апот.; у Вуковару: Т. Станића, Крајчовића апот. и Ф. Кирхбаума апот.; у Сомбору: Фајнијанес-а нећака, Попића и Р. Хајндлхофера; у Осеку: Рибцурда апот. Херперова сина; у Вел. Бечкереку: Д. Дајча синови, Калнерова апот., Ј. Белеи; у Петроварадину: Деодата апотека; у Карловцу: Медерова апот. и код Бенића: у Валпову: А. Сесцати апот.; у Земуну: код Д. Јовановића сина; у Пардању: Гигнерова апот.; у Футогу: Цвик апот.; у Паланци: Хирлековић апот.; у Петровцу: Ференц апот.; у Карловцима код Штрасера; у Илоку: Ласло апот.; у Темерину: Шлид апот.; у Кузи: Хајнер апот.; у Червенки: Доминић апот. 1—3

НА ЗНАЊЕ!

У кући бр. 1758 на житној пијаци дају се под најам (кирију) 4 собе, 2 кујне с подрумом; тако исто у кући, које се у авлији налази: 2 собе с кујном, 2 магацина, штала, комора за дрва. Ко би од ових просторија заузети хтео, нека се обрати на М. Саранду. 1—3

Властник и издаватељ др. Свет. Милетић. Одговоран уредник Стеван Поповић. Српска штампарија дра Јована Субботића у Новом Саду. 1871.